

JEZUS EN DE VROUWEN

gezegend onder de vrouwen
gezegende vrucht van haar schoot

Illustraties: Harrie Sterk (1913-1991)

Hooglied

Ook als Jezus het Hooglied
niet zong op zijn wijze,
zong het in hem.

Hij kende het lied van
de vreemde in den vreemde
uit het hoofd.

Met een vreemde vrouw
gezeten aan de put
werd het hem bewust

dat in dit uur werd
geschreven het hooglied
van het nieuwe testament.

Herder Jezus

Geboren temidden van herders en schapen.

Een man waarvan Johannes de Doper zei: Zie, het lam van God, dat de zonden van de wereld wegneemt.

Jezus' herderschap is van dezelfde orde als zijn koningschap: een geestelijk herderschap waardoor hij de mensheid leidt naar de volheid van leven, het Rijk van God.

Johannes besteedt in zijn Evangelie het tiende hoofdstuk aan het herderschap van Jezus.

‘Ik ben de goede herder. Ik ken de mijnen en de mijnen kennen mij, zoals de Vader mij kent en ik de Vader ken. Ik geef mijn leven voor de schapen’.

‘Ik heb nog andere schapen, die niet uit deze schaapstal zijn. Ook die moet ik leiden en zij zullen naar mijn stem luisteren en het zal worden: één kudde en één herder’.

Jezus is de vervulling van de grote herders van Israël die hem voorgingen - niet de vervanging van hen. Hun wijze van mensen hoeden, voorgaan en voorleven wordt in Jezus meegenomen en tot voltooiing gebracht.

In hem zien we de revolutionaire kracht van Moses, wanneer hij de tempel ontruimt: de offerduiven loslaat, de schapen van een rituele slachting bevrijdt en alle religieuze commercie de straat op gooit. In hem zien we de vrouw-vriendelijkheid van David, wanneer hij de overspelige vrouw de hand boven het hoofd houdt, terwijl de overspelige man vrijuit ging.

Toch overstijgt Jezus zijn grote voorgangers ‘in de hoogte en in de diepte’. De mystieke dimensie, die hij geeft aan hun daadwerkelijkheid is omvattender en dieper. Hij openbaart én beleeft de innerlijke vrijheid en de liefde tot het uiterste. Jezus ervaart een zijns-eenheid met de mens en met God.

Hij vereenzelvigd zich met de schepping. Daarom kan hij zeggen ‘Ik ben de deur van de schapen’. Als Jezus dat zegt, voelt hij dat dat zo is: ik ben zo één met het hele welzijn van de schapen, dat ik voor hen de toegang tot het ‘leven in overvloed’ ben; door mij gaan zij in naar rust en geborgenheid.

Jezus zegt hier niets te veel. Het is gewoon zo.

Maar hij zegt minder dan de latere theologie ervan gemaakt heeft. Jezus zegt niet: ik ben de enige deur!

Door zijn eenheid met alwat is, kan Jezus zeggen: ik ben het licht, ik ben het leven. Zo groot moet het liefdegevoel in Jezus geweest zijn, dat hij zich liefde voelde. Als je verliefd bent, heb je niet alleen lief, ben je niet alleen lief maar voel je: ik bèn liefde.

Vanuit die eenheid -dat opgaan in elkaar wat eigen is aan de liefde-, vanuit die zijns-versmelting ontstaat een nieuwe werkelijkheid: de goddelijke werkelijkheid.

Zo word je als mens één met het andere (mens, natuur, schoonheid, vreugde, eeuwigheid) op de wijze waarop God één is met alwat is. Dit is: je wordt één met God - in alwat is.

Deze mystieke werkelijkheid kun je als mens stap voor stap en beetje bij beetje binnengaan. De weg daartoe is de overgave: in het volle aards-zijn speelt zich de ontmoeting en liefde met God af.

Voor het eerst treedt deze aarden mystiek op zo'n alles-ervullende wijze aan het licht in Jezus. Hij is het zélf.

Het lichaam van God

Het leven van Jezus zal altijd een mysterie blijven, zijn innerlijke werkelijkheid onttrekt zich aan onze waarneming omdat deze het leven van God is. En zo mysterievol is eigenlijk iedere mens. Het zal de mensheid altijd blijven boeien, hoe Jezus' leven geweest is, welke hoofdlijnen zich daarin aftekenden, welke zijn meest eigen spiritualiteit is geweest. Iedere tijd, iedere mens zal -naar eigen aard, zelfervaring, behoefte- op een eigen wijze naar Jezus blijven kijken en zich in hem proberen te verstaan. Juist de verschillende accenten vormen samen de volledige gestalte van Jezus, van God onder ons. Van daaruit ontspringen verschillende spiritualiteiten tot leven, geestelijke wegen tot God ook. Iedere tijd kent echter zijn onvermijdelijke eenzijdigheden. Het levensgebeuren zal altijd een golfbeweging zijn, waar doorheen zich echter een opwaartse groeibeweging kan ontwikkelen en de voorgaande beweging meegenomen wordt in de verdere ontwikkeling. Dit lijkt de geschiedenis van deze bijna voltooide eeuw. Zeer globaal is de eerste helft van deze eeuw gekenmerkt geweest door een spirituele geloofsbeleving: devotieel, kerkelijk, kloosterlijk. De tweede helft van deze eeuw had duidelijk het karakter van een sociale geloofsbeleving: intermenselijk, daadwerkelijk, structureel. Vangt de derde periode nu aan, juist voor de eeuwwisseling? Staan wij op de vooravond van de eenentwintigste eeuw, de eeuw der volwassenheid, aan het begin van een heel nieuwe religieuze tijd: de sensitieve Godservaring - de ervaring van God in het leven zélf? Dit heeft niets van een voorspelling of een vaag vermoeden. Het is de konstatering van wat reeds voelbaar en zichtbaar ontwaakt in het nieuwe religieuze bewustzijn. Deze levens-religiositeit komt voort uit de zinnelijke Godservaring.

Voordat deze echter kan doorbreken, zal de nog opgesloten werkelijkheid van Gods zinnelijk bestaan moeten worden geopenbaard én aanvaard. Als wij ons hiervan levendig bewust worden en Gods levenscheppende vreugde gaan voelen, zullen wij onszelf in God gaan herkennen. Dan zal ons deelen hebben aan datzelfde leven ons voelbaar met God verbinden. Dit is eigenlijk een terugkeren naar het oer-bewustzijn. Dit nieuwe Godsbewustzijn zal een bron van spiritualiteit zijn, die het beste in de mens omhoog stuwt. Waar de mens zijn levens-eenheid met God hervindt, komt hij tot zijn diepste zelf. Hij zal zichzelf liefhebben en zich verheugen om de lichaamwording van God in zichzelf. Zijn creatieve krachten zullen als uitingen van een herschappen innerlijkheid hoog opbloeien; mensen zullen op een ludieke wijze met elkaar omgaan. Maar ook de grote hartstocht tot vrede, het zintuig voor gerechtigheid zal zich ontplooiën, waardoor brood en water met elkaar worden gedeeld en de kleurverschillen tussen mensen vervagen.

De nieuwe geest

Gaan wij nu in het nieuwe millennium de volle Christus-verschijning beleven? Het nieuwe leeft al, maar het heeft nog geen naam. De levens-mystiek van Jezus -de weg van vereniging en éénwording- begint reeds tot leven te komen. Deze ontstijgt de konkrete werkelijkheid niet, maar vindt juist plaats in de werkelijkheid. Mensen vormen een levende blokkade tegen de vernietiging in ~ ontwikkelen natuur- en diervriendelijke alternatieven. Greenpeace roeit tegen stroom op.

Dit is het liefhebben en lofzingen van God, die onze werkelijkheid bewoont en in alwat is aan ons verschijnt. Wie liefdevol en zorgzaam omgaat met de natuur en de schepping eerbiedigt, eerbiedigt God zelf. Wie de mensen, de dieren en vogels, de bomen en planten liefheeft, heeft God lief. De eerbied voor de natuur is de eerbied voor God. God is de natuur. Uit de verbondenheid met de natuur vloeit de religie en de ethiek van de mens voort.

De Geest van Jezus hief de mens niet uit boven zijn aardse bestaan, maar daalde in de aarde neer, in hart en geest van de mens: om zelf de mens te bewonen en het menselijke te vervullen. Grotere eenheid en heelijkheid tussen God en mens is niet denkbaar. Dit nieuwe leven, dat Jezus zelf ervaarde, was het dierbaarste wat hij mensen in gebrokenheid wilde aanreiken.

Jezus, de herder die negenennegentig schapen achterliet om het ene verloren schaap te zoeken en op zijn schouders naar huis te dragen.

Jezus, de goede Herder.

Jezus en Jesaja

Jezus ging door het water van de Jordaan, toen hij door Johannes werd gedoopt. Daar doorleefde hij de uittocht van zijn volk door de Rode Zee. Jezus vastte veertig dagen in de woestijn. Hij doorleefde de veertig jaren woestijn, die zijn volk in grote ontbering had doorstaan. Gelouterd kwam hij weer thuis, in zijn eigen stad Nazareth. Zijn eerste optreden in de plaatselijke synagoge was meteen heel confronterend.

De bewoners van Nazareth waren gewend, dat Jezus op de sabbatdag de Schriftlezing deed. Toen hij opstond reikte men hem de boekrol van Jesaja aan. Dit boek van de Messiaanse belofte was geliefd bij alle Joden, die de droom in zich levend hadden gehouden van de grote Godsvrede. Dit was de oude droom van Jesaja, ruim zevenhonderd jaar geleden.

Jezus kende het boek Jesaja als geen ander: het stond op zijn lijf geschreven. Hij herkende er zichzelf in. Dit was de geest waarin hij leefde - de menselijke geest van God.

‘Zoals een bruidegom zich verheugt in zijn bruid,
zal uw God zich verheugen in u’.

‘Zoals men door zijn moeder getroost wordt,
zo zal ik u troosten’.

‘Gij, Jahweh, zijt onze Vader,
Gij heet onze verlosser van oudsher’.

Dit boek was hem lief. Hier las hij voor het eerst de naam van Jahweh, die hem zo dierbaar was geworden: Vader.

Jezus opende de boekrol en vond bij Jesaja 61, 1-2 de plaats waar geschreven stond:

‘De Geest van Jahweh, mijn God, rust op mij,
want Jahweh heeft mij gezalfd.
Hij heeft mij gezonden,
om armen de blijde boodschap te brengen,
om te verbinden die gebroken zijn van hart.
Om aan gevangenen verlossing te melden,
aan hen die geboeid zijn bevrijding.
Om alle bedroefden te troosten
en de treurenden op te richten.
Om het genadejaar van Jahweh af te kondigen’.

Toen Jezus dan na de Schriftlezing het boek had opgerold en was gaan zitten om de voorgelezen tekst te verklaren, zei hij: dit Schriftwoord is nu in vervulling gegaan. Hij vertelde wat er allemaal gebeurde: hoe er een golf van bevrijding door het volk ging, hoe de hoop opleefde in de harten en de vreugde van een nieuw tijdperk zich openbaarde. Nu gebeurde wat eens was voorspeld.

Waardoor ontstond die nieuwe geest, die volksbeweging? De toehoorders van Jezus stonden verbaasd over de liefdevolle taal die hij sprak.

Maar door enkel woorden komt geen beweging op gang. Het moet de inhoud van Jezus' woorden geweest zijn, waardoor mensen samenstromden. Zijn keuze voor de armen was de kern van zijn boodschap. Meer nog: hij deed aan de armen wat hij met woorden zei. Alles wat armen tot armen maakte, bestreed hij. Zijn hand reikte verder dan zijn woorden: hij genas mensen van datgene wat de toegang tot een menswaardig leven versperde. Aan maatschappelijk vervreemden gaf hij een nieuwe plaats in de gemeenschap, aan geestelijk gehandicapten een heldere geest.

Messias

De zelf-ontdekking van Jezus ~de Geest die in hem sprak~ kwam voort uit wat er feitelijk gebeurde: door hem richtten verdrukten zich op als vrije mensen, hervonden armen hun zelfwaarde, kwamen mensen hun verdriet te boven.

Jezus werd zich van zichzelf bewust - niet uit inbeelding of verbeelding maar omdat duidelijk in hem werd, dat nu gebeurde wat Jesaja had voorspeld. Hij voelde zich Messias.

Uit zijn kracht putten mensen genezing. Hij genas lichamen en geesten. Hij herstelde en heelde. Hij wilde mensen niet leiden naar een geestelijke, hogere werkelijkheid buiten of bóven het directe bestaan, maar op de eerste plaats het gewone aardse bestaan menselijk en gelukkig maken. Daarom genas hij mensen en stond hij stil bij wie verwaarloosd en vernederd werden. Eerst moesten mensen béter worden, van het leven kunnen genieten en tot ontplooiing komen.

Jezus kon, vanuit zijn eigen heelheid, de eenheid en samenhang zien van het lichamelijke en geestelijke in de mens.

Zijn genezingen hadden daarom behalve een feitelijke ook een symbolische betekenis. 'Word ziende' zegt hij aan de blinde: zie de diepte in de dingen, de ziel in wie je lief is, de warmte van de kleur, de bloes van de liefde.

In Jezus keerden beeld en werkelijkheid zich om: de lichamelijke genezingen die hij verrichtte waren symbolen van de geestelijke genezing, die hij uiteindelijk bedoelde. Genezen van blindheid werd de weg tot het zien van God. Dat was de héle vervulling van zijn zending. Hij wilde de mensheid heenleiden naar de heerlijkheid van het leven, om te smaken en ruiken, te tasten en voelen hoe God is. Wie deze bevrijde werkelijkheid zou binnengaan, zou kunnen beseffen, dat God een levende is, die zich om het lot van iedereen bekommert. Als dit beeld van een mee-levende God -een vader voor de mensen- bewust zou worden, zouden mensen vanzelf gaan bidden en danken.

Timmerman

Wat Jezus zei was zo nieuw, dat talrijke toehoorders zich afvroegen: waar heeft hij dat vandaan, wat is dat voor een wijsheid die hem geschonken is? Wat was er met hun stadgenoot, hun buurman gebeurd, dat hij plotseling vanuit zo'n heel nieuwe werkelijkheid sprak? Als zij echter aan de Messias dachten, hadden zij een ander man voor ogen, spectaculair, superieur. Een gezondene, geen geroepene uit hun midden. Ze zeiden 'Is dat niet de timmerman': de man die ramen kon stellen en deuren af kon hangen, die een ploeg kon maken en een wijnton?

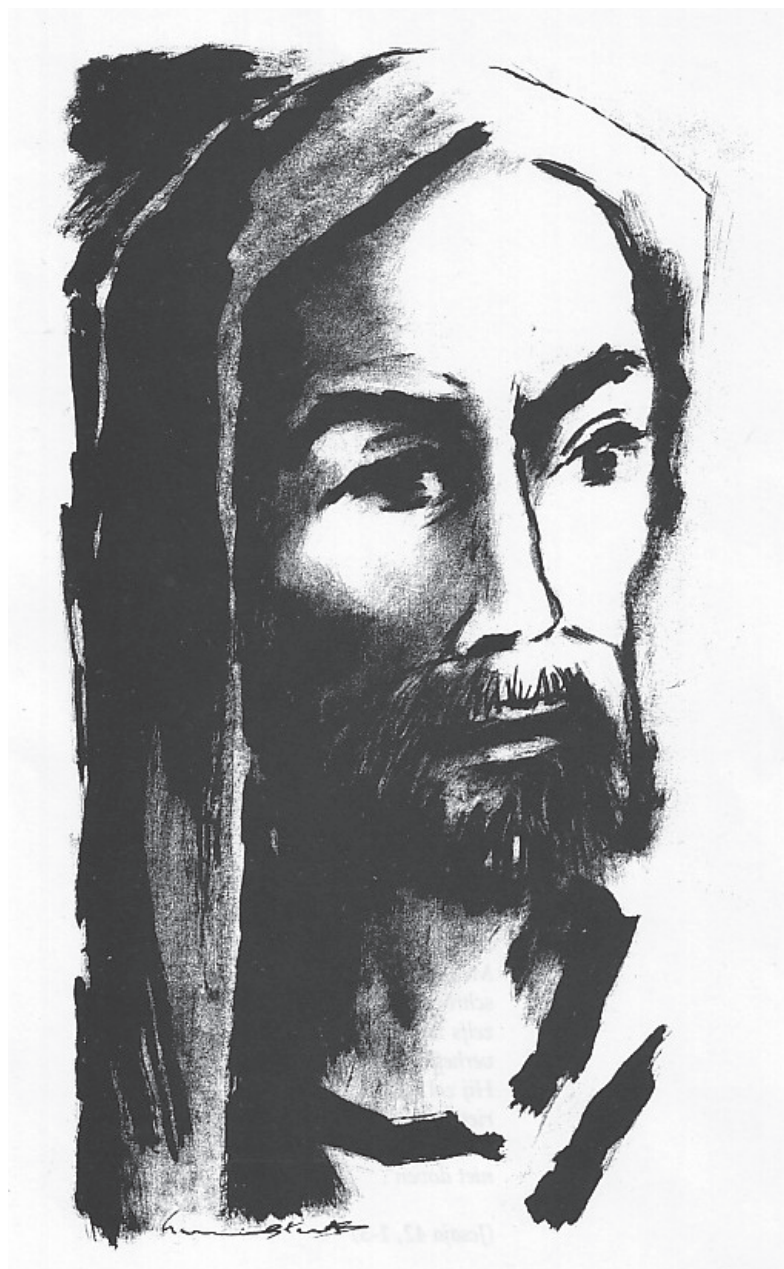
Ze stonden Jezus ongelovig aan te zien en Jezus stond met lege handen. Wat hij elders aan anderen kon geven, stuitte hier op een muur van verzet. Jezus stond alleen. Hij had nog geen enkele volgeling, geen vriend voor het leven, geen vrouw die voor hem vocht. Hij voelde zich zo anders, een vreemde tussen bekenden. De passage van Jesaja (52,13 - 15), waarin sprake is van verguizing en verheerlijking van de Dienaar van Jahweh, zal Jezus als een persoonlijk toekomstbeeld aan zijn geest voorbij hebben zien trekken:

'Zie, mijn Dienaar zal stijgen in aanzien.

Hij zal hoog worden geacht en geëerd.

Nu is zijn gelaat wel onmenselijk vertekend en heeft zijn gestalte niets menselijks meer, maar eens zullen vele volken met ontroering naar hem opzien'.

Jezus zei 'Een profeet wordt overal geëerd behalve in zijn eigen stad, bij zijn verwanten en in zijn eigen kring'. Een onbegrijpelijk grote woede laaide plotseling in de synagoge op. Zijn familie stond als aan de grond genageld, toen Jezus de stad werd uitgedreven tot aan de steile rand van de berg, waarop de stad was gebouwd... om hem daar in de afgrond te storten. Maar hij ging midden tussen hen door en vertrok.

De blijde boodschap

Het gebeurde, dat twee geestelijke krachtvelden elkaar raakten: Johannes en Jezus. Zij keken elkaar vragend aan, want zij leken elkaars tegenbeeld - al waren zij achterneven. Zij kenden elkaar vanaf hun vroegste jeugd.

Zij worden genoemd de twee Groten -de grootsten- uit het volk Israël, omdat zij elkáár zo noemden. Zij zijn vanwege hun verschillen geen concurrenten van elkaar. Zij prijzen elkaar en zijn daardoor veilige levensgidsen: zij staan open voor het verschillend zijn van de ander én zij relativeren zichzelf.

Dat is de ware grootheid.

Twee levensstijlen, twee wegen die heenleiden tot God: de weg van de onthouding en de weg van de overgave. Beiden kunnen leiden tot mystieke eenheid met God. Het zijn twee pijlers waarop een volle levensspiritualiteit kan worden gebouwd - twee hoofdwegen die, hoe verschillend zij ook zijn, leiden tot hetzelfde doel.

Deze verschillen komen in het evangelie van Matteüs duidelijk in beeld.

‘In die dagen trad Johannes de Doper op en predikte in de woestijn van Judea, op de westelijke Jordanoever. Hij droeg een kleed van kamelenhaar en een leren gordel om zijn middel. Zijn voedsel bestond uit sprinkhanen en wilde honing’.

‘Hij zei: Ik doop met water, opdat je je bekeren zult; hij die na mij komt, is groter dan ik; ik ben niet waardig hem van zijn sandalen te ontdoen. Hij zal je dopen met heilige geest en met vuur’.

‘In die dagen kwam Jezus uit Galilea naar de Jordaan tot Johannes om zich door hem te laten dopen. Maar Johannes wilde hem tegenhouden met de woorden ‘ik heb jouw doopsel nodig, en jij komt naar mij toe’?

‘Jezus zei hem ‘laat het maar gebeuren want zo werken we eraan mee, dat alles gebeurt zoals het is bedoeld’. Toen liet hij hem toe’.

‘Nadat Jezus gedoopt was, kwam hij meteen uit het water. En zie, daar ging de hemel open en hij zag de Geest van God neerdalen in de gedaante van een duif en over zich komen; en een stem uit de hemel sprak ‘Dit is mijn Zoon, mijn veelgeliefde, in wie Ik welbehagen heb’.

‘Daarna werd Jezus door de Geest naar de woestijn gevoerd. Nadat hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, kreeg hij honger’.

‘Hij zei: wanneer je vast, zet dan geen zuur gezicht zoals de schijnheiligen; zij vertrekken hun gezicht om de mensen te laten zien, dat zij aan het vasten zijn. Maar ik zeg je: zij hebben hun loon al gehad. Als je vast, zalf dan je hoofd en was je gezicht, om niet aan de mensen te laten zien dat je vast. Vast voor je Vader die in het verborgene is en je Vader, die in het verborgene ziet, zal je ervoor belonen’.

‘Op zekere dag kwamen de leerlingen van Johannes naar Jezus toe met de vraag: waarom vasten wij en de Farizeeën wel, maar uw leerlingen niet? Jezus zei tot hen: de vrienden van de bruidegom kunnen toch niet verdrietig zijn, zolang de bruidegom bij hen is? Er zullen dagen komen, dat de bruidegom van hen is weggenomen. Dan zullen zij vasten’.

‘Toen Jezus zijn lessen aan zijn twaalf leerlingen had beëindigd, vertrok hij vandaar om onderricht te geven en te preken in de steden. Johannes nu liet aan Jezus de vraag stellen: ben jij het die komen moet of hebben we een ander te verwachten? Ga aan Johannes zeggen, antwoordde Jezus, wat je hoort en ziet: blinden zien en lammen lopen, melaatsen genezen en doven horen, doden staan op en aan armen wordt de Blijde Boodschap verkondigd. Gelukkig is hij die aan mij geen aanstoot neemt’.

‘Toen begon Jezus tot de menigte te spreken over Johannes: waar ben je in de woestijn naar gaan kijken? Naar een riet dat door de wind wordt bewogen? Waar ben je dan wel naar gaan kijken? Naar iemand in verfijnde kleding? Mooie kleren dragen zij die wonen in de paleizen van de koningen. Waar ben je dan wel op afgegaan? Om een profeet te zien? Inderdaad, zeg ik je, zelfs meer dan een profeet. Hij is het over wie geschreven staat: zie, ik zend mijn bode voor je uit, die de weg voor je komt zal bereiden. Voorwaar ik zeg je: onder alle geborenen is niemand opgestaan, die groter is dan Johannes de Doper’.

‘Waarmee zal ik dit geslacht vergelijken? Het lijkt op kinderen die op het marktplein zitten en de tegenpartij toeroepen: wij hebben voor jullie op de fluit gespeeld en jullie hebt niet gedanst; wij hebben een treurlied gezongen en jullie hebt niet op je borst geklopt. Immers: Johannes komt, eet niet en drinkt niet, en ze zeggen: hij is van de duivel bezeten! De mensenzoon komt, eet en drinkt wel, en ze zeggen: kijk die gulzigaard en wijndrinker, die vriend van tollenaars en zondaars! Maar de wijsheid vindt haar rechtvaardiging in haar werken’.

Onthouding

Kiezen voor de weg van de onthouding, de onthechting is een authentieke levenswijze, die leiden kan tot hoge mystieke eenheid met God. Monniken en monialen gaan die weg. In een grote geestelijke vrijheid kan de geestelijke verbondenheid met God -niet afhankelijk van ervaringen van materiële aard- zich ontplooien.

Dit is een heel rechte, rechtstreekse weg tot God. Dit leven in afzondering is als zodanig één grote daad van liefde tot God. Zij leven het ideaal van de eerste woestijnvader Johannes: een levensgeest en levenswijze, die door Jezus hoog geprezen werd. Ook al ging hij zelf een andere weg, zijn bewondering voor dit liefdeleven met God is onbeperkt. Zijn eigen liefde tot de Vader wordt daar beleefd. Jezus leefde echter geen monastiek ideaal voor. Hij koos ook niet voor een louter beschouwend leven. Wat hij leefde, was navolgbaar voor iedere mens.

Kiezen voor een monastiek leven heeft te maken met persoonlijkheidsstructuur en karakter - met de eigen levensgeschiedenis of leeftijd - met tijdgeest of religieuze stroming. Dit leven zal altijd maar voor weinigen zijn weggelegd. Het zal echter nooit een historisch achterhaalde weg tot God zijn.

Overgave

Maar de weg van de overgave, de verbinding met het hele leven leidt evenzeer tot eenheid met God. De lichaamservaring van God, de aarde-ervaring als aanraking met het goddelijke zijn, kan evenzeer bezaaid liggen met momenten van mystiek en diepe liefdes-verbondenheid met God. Hier wordt de aarde, de menselijke werkelijkheid, het eigen lichaam niet de rug toegekeerd, maar worden deze liefdevol omhelsd. Dit is de eigenlijke geschapene weg tot God - of de weg van het geschapene tot God. Dit kan zelfs een zuiver beschouwende weg zijn, waarin men de diepte schouwt en ervaart van Gods werkelijkheid.

Deze weg kent zijn eigen ascese, uitzuivering, verdichting. Jezus bepleit de overgave aan het leven, aan de vreugde zolang het kan. Waarom vasten en verdrietig zijn zolang het leven goed is? Die tijd komt wel. Je hoeft de onthouding niet te zoeken; deze komt vanzelf op je weg. Het is niet nodig je uit het leven terug te trekken - het leven zelf trekt zich uit je terug: bij ziekte, handicap en verlies - door uitschakeling, relatiebreuk, geestelijke crisis. Jezus zegt: zolang de bruidegom van het leven er nog is -het licht, de vitaliteit, het élan- geniet en leef!

Beperking

Overgave is een weg tot leven, tot volmenselijk bestaan. Maar lettend op de maat der dingen, de gradaties van belangrijkheid zal toch ook onthouding op een of andere wijze deel moeten uitmaken van overgave. De weg naar heil is gemarkeerd door aspecten van ascese. Elementen van beperking en onthouding zijn onontbeerlijk: beperking in de veelheid, onthouding in elkaar verdringende waarden. Het behoort tot iedere levensordening bij tijd en wijle innerlijke en uiterlijke ruimte te scheppen.

Ascese als bestrijding van vitale verlangens en behoeften is een botte wijze van omgaan met jezelf. Om God- en menslievend te zijn, moeten de levensbronnen, de liefdesbronnen juist stromen. Ascese als 'conditionering' behoort echter tot de kunst van het leven. Het intensiveren van beléving en overgave is veel moeilijker dan onthechting en onthouding; de strijd tegen gewenning en vervreemding vereist iedere dag opnieuw moed. Toename in lust tot leven is een grote zelfwerkzaamheid. Ook dan pas groeit er een overdaad aan liefde voor een ander - groeit het verlangen naar God.

Tegenstelling

Het ascetisch ideaal van Johannes, de spiritualiteit van de onthouding is -ook buiten de kloosters- diep in het leven van de kerk doorgedrongen. Met name is de lichamelijkeheid, de seksualiteit hierdoor verdrongen en werd de levenslust niet door de wellust gevoed. Er ontstond een ideaal van 'geestelijke' blijdschap. Daarbij was het wantrouwen tegenover het lichaam levensgroot. Onder wat mildere termen is de levensvijandigheid van de kerk nog steeds realiteit. Ook daar waar optimistischer over de mens wordt gedacht, is er nog altijd die hang naar onthechting en offervaardigheid.

De christelijke kerken lijken ernaar te streven deze beide, aan elkaar tegen-gestelde spiritualiteiten 'gelijktijdig' te willen realiseren.

Vermenging hiervan geeft echter grote innerlijke verwarring en leidt tot allerlei frustraties: tegelijk aan de wereld hechten en onthechten, willen genieten en afstand moeten doen van genieten. Waarschijnlijk heeft het halve en dubbele van veel christenen hiermee te maken - iets waaraan de ware levensgenieters zich hartgrondig ergeren.

Het lijkt er op, dat in de evolutie van de geest in onze dagen heel bijzondere inzichten doorkomen, tot ons door gaan dringen, die nieuw zijn in de menselijke geschiedenis. Mensen leven het kerkelijk dualisme weg, niet uit zwakte maar uit kracht, niet uit leegte maar uit volheid.

Dé grote 'revival' van de moderne samenleving zou zijn: de ontdekking van deze oorspronkelijke spiritualiteit van Jezus als een toegang tot de hoogste menselijke vreugde. Na 2000 jaar wordt zijn leven opnieuw onder ons geboren. De Messiaanse tijd staat voor de deur.

De mens Jezus

De kennisbron van het leven van Jezus is de Heilige Schrift.

Wie hij was, verstaan wij uit zijn levensverhaal. Maar is een weergave authentiek als zij onvolledig is, of tijdbepaald?

Door alle Schriftteksten heen blijkt, dat de volle aandacht uitgaat naar de religiositeit van Jezus, niet naar zijn menselijkheid. Het heeft er zelfs de schijn van, dat de grote nadruk op Jezus' liefde voor de Vader zijn goddelijke oorsprong moet bevestigen. En dat hij méér op God gelijk naarmate hij minder op mensen lijkt. Maar is dit de werkelijke Jezus?

Op zoek gaan naar de menselijkheid van Jezus, is een weg bereiden voor de liefde. Alleen zijn volle persoonlijkheid weegt. We mogen met recht verwachten, dat de mens van nu én in de toekomst zich dan pas in Jezus zal herkennen, wanneer hij ontdaan wordt van vertekende beelden (tegenbeelden) van zijn werkelijk bestaan. Jezus moet vrij gemaakt worden van oneigenlijke interpretaties ~en mystificaties- waardoor zijn eigenlijke persoonlijkheid werd verduisterd. Daarvoor is het echter niet nodig de grondtekst te wijzigen door zaken weg te laten. De weg tot een levensecht verstaan is: onder de tekst door te lezen, de 'ambiance' van het verhaal in het geheel te betrekken, te speuren naar menselijke reacties en ervaringen.

Dat is dus de weg van de verrijking van het Evangelie.

Zonder deze toeleg blijft Jezus opgesloten in de vaak starre, stylistische verhaaltrant, waarin de voor de hand liggende gevoelens onbeschreven zijn gebleven. En hoezeer worden daarin de ware emoties gladgestreken, terwijl deze juist het leven zijn.

Het kan terechte verwondering oproepen, dat voortdurend sprake is van Jezus' vreugde om zijn Vader, terwijl iedere verwijzing naar zijn menselijke vreugde ontbreekt. Nergens wordt vermeld, dat Jezus lachte. Zou hij zelf niet blij geweest zijn, wanneer het hem gegeven werd een lamme weer op de been te helpen?

De Bijbel is van voor tot achter een ernstig boek. Jezus' leven lijkt niet gelukkig. Steeds wordt het beeld getekend van een verscheurde mens - doordat hij zich ten volle bewust was van een verscheurde werkelijkheid; gekweld ook door dagelijks de pijnlijke ervaring te moeten doorstaan van zijn ethisch-religieus gevecht met zijn omgeving.

Toch moet de menselijke vreugde Jezus aan te zien zijn geweest. Deze vloeiende rechtstreeks voort uit zijn liefdeleven. Nergens word je blijer en stralender van dan van liefde en verliefdheid. Jezus leefde uitgesproken verliefd. Wie zo diep God kan ervaren, drinkt voortdurend uit de bron van het geluk. Wie zo in mensen op kan gaan, is een juichende. Dat déze vreugde uit de

schriftteksten naar boven zal komen, daar is het om te doen.

Nadat in de tijd voldoende de aandacht is gevestigd op de solidariteit en strijdbaarheid van Jezus - nadat zijn liefde tot God en de mensen de eeuwen door is uitgetekend en uitgebeeld, is het de hoogste tijd: de blijheid, het menselijk genieten, de lach van Jezus in beeld te brengen. Waar hangt een afbeelding van een luid lachende Jezus?

Jezus was heel en heilig op zijn moment. Binnen de gegevenheid van zijn historische kontekst -in de culturele, politieke, wetenschappelijke, religieuze traditie van zijn tijd- was hij het zuivere antwoord op het leven, op God. Als hij in deze tijd, 2000 jaar later, hetzelfde gedacht, gezegd, gedaan zou hebben, zou hij in bepaalde opzichten tekort geschoten zijn.

Hij zou bijv. Maria nu niet zo ongenueanceerd meer prijzen en Martha ten onrechte terechtwijzen, die in feite de handen uit de mouwen moest steken omdat haar zus dat verzuimde te doen.

Of is dit verhaal zélf een vertekening van wat zich feitelijk heeft afgespeeld, een onzuivere weergave van wat Jezus wérkelijk heeft gezegd?

Er ontstaat een nieuwe nabijheid, wanneer we lezend in de Schrift ook de fouten en gebreken van Jezus gaan zien. Jezus was een jongeman, die nog moest leren. Wat zou er van hem geworden zijn als hij tachtig was geworden?

Jezus reageerde als ieder mens op invloeden, ervaringen, verstoringen. Volkomen gelijkmatigheid is niet menselijk. In ieder mens, dus ook in hem, komt kontaktverstoring voor, voortkomend uit innerlijke verstoring, die op haar beurt weer het gevolg is van vermoeidheid, ervaring van negativiteit, stress, hoofdpijn, spijsverteringsstoornis enz. Daarmee zijn fouten nog geen zonden. Er staat nergens geschreven, dat Jezus excuses maakt. Dat was toch wel op zijn plaats geweest, nadat hij Petrus afschuwelijk diep had gekwetst door hem een 'duivel' te noemen. Maar wellicht heeft hij dat wel gedaan, allicht heeft hij dat gedaan. Het staat er alleen niet - er staat dus te weinig. Daar gaat het nu om: wat gebeurde er méér dan wat er geschreven staat.

Het wonderlijke aan Jezus is dit: dat hij in zijn denken en doen -in eerste aanzet- al wist en deed, wat zich in tijden na hem zou ontwikkelen als een juiste levensvisie en levenshouding. Zo doorbrak hij denk- en gedragspatronen tegenover vrouwen. Daardoor konden zij zich voegen in zijn gevolg.

Nu de belangstelling voor de Bijbel groeit, wordt ook de vraag naar de ware gestalte van Jezus opnieuw gesteld. Door de volle menselijkheid van Jezus te herontdekken kunnen we voorkomen, dat het zwak-evangelische beeld

van de vrome lieve Heer de beeldvorming van de nabije toekomst gaat bepalen.

In de grondtekst van de Schrift ligt de open mogelijkheid de menselijkheid van Jezus te ontdekken. Daarvoor hoeven we echt onze toevlucht niet te nemen tot 'latere evangelieën', die de historische werkelijkheid van Jezus geweld aandoen.

Dit dieper trachten te verstaan is natuurlijk een zeer gevaarlijk avontuur. Het 'hinein-interpreteren' ligt hier op de loer. Maar is het toch niet waardevoller dit gevaar te trotseren dan buiten de volle betekenis, de natuurlijke menselijkheid van het verhaal te blijven staan?

De veelal beknopte bijbelteksten vragen erom, dat we 'tussen de regels door' kunnen lezen, om ook datgene te verstaan wat er niet staat. Wanneer we met zorg een strikte aansluiting zoeken met het 'natuurlijk' gebeuren van het verhaal, zullen we niet makkelijk vervallen in 'gezochte' invullingen of toevoegingen.

Op zoek naar de menselijke emoties van Jezus kunnen we, naast verborgen geluismomenten, heel diep verdriet waarnemen, dat in teksten verscholen ligt. Johannes werd onthoofd. In één immens wrede zin wordt meegedeeld 'zijn hoofd werd op een schotel binnengebracht en aan het meisje gegeven, dat het aan haar moeder bracht'. De tekst vervolgt 'zijn leerlingen kwamen zijn dode lichaam halen en begroeven het; daarna gingen zij het aan Jezus vertellen'. In het hierop volgende vers staat wat Jezus toen deed 'op dit bericht voer Jezus vandaar in een boot weg naar een eenzame plaats om alleen te zijn'. Wat daar gebeurde weet God alleen, maar een kind kan het raden. Jezus heeft daar gehuild en is toen volledig down geweest. Zijn jeugdvriend, een half jaar ouder dan hijzelf, was op de meest gruwelijke wijze vermoord - geheel onvoorbereid op de dood, als een schicht. Door een bloedband waren zij met elkaar verbonden, binnen en buiten de familiekring hadden zij elkaar ontmoet, aan elkaar hadden zij de eigen koers bepaald. Nu stond Jezus alleen - terwijl een moordaanslag om hem heen sloop. Hoe heeft hij het uitgevochten met zijn Vader, die willekeur, misdadigheid, dat sterven zonder zin? Van toen af stroomde de menigte op Jezus toe - de grote volksbeweging kwam op gang na Johannes' dood - het volk had alleen hem nog. 'Jezus kreeg diep medelijden met hen en genas hun zieken' staat te lezen bij Matteüs (14, 14). Zijn liefde werd nu sterker dan de dood.

De herontdekking van Jezus de Levende, die 'man van het leven' was, opent de weg naar het hart van de mens.

Jezus, de geliefde van God en van de mensen.

De man Jezus

Een rijke voedingsbodem voor de theologie van de bevrijding is te vinden in de feministische bijbellezing: op een vrouwelijke manier de Bijbel lezen of speuren naar het vrouwelijke in de Bijbel.

Zowel de persoon van de man als de persoon van de vrouw moeten bevrijd worden en wel in elkaars nabijheid: hij uit een heersende onmannelijkheid, zij uit een dienende onvrouwelijkheid.

In de theologie van de christelijke kerken hebben we te maken met een vermannelijkt Godsbeeld en een ontmand Christusbeeld.

Zij die er een cultus van hebben gemaakt de eros te sublimeren, hebben op hun wijze een beeld geschapen van Jezus, dat noch beantwoordt aan de normale werkelijkheid van de mens (en dus een afwijzing inhoudt van de natuurlijke werkelijkheid van het leven) noch aan de levenswerkelijkheid van Jezus.

Deze menselijke werkelijkheid van God in Jezus zou de mensheid geweldig kunnen boeien en bezielen. Nu echter is Jezus een vergeestelijking van God, terwijl God zich in hem juist wilde belichamen.

Het gevolg hiervan is, dat de natuurlijke aardse mens, die droomt van een hemel op aarde, met dit Christus-beeld geen levens-affiniteit kan ervaren.

De krachtige naam Jezus -naar het hebreuws Joshua, wat betekent Jahweh is heil- is steeds zoeter en zachter gaan klinken, waardoor voor velen Jezus haast niet meer te noemen is met zijn meest eigen naam. Zijn naam zal pas weer nieuwe kracht krijgen als zijn ware gestalte herrijst.

Dan is het niet meer nodig 'schuilnamen' of 'bijnamen' te gebruiken voor Jezus zoals: Jezus van Nazareth, De Man van Nazareth, de Heer, Jezus Christus - namen die gekozen worden enerzijds om de persoonlijke naam Jezus te vermijden, anderzijds om deze te versterken. Voor wie Jezus kent in de volheid van zijn persoonlijkheid is de naam Jezus een sterke mannen-naam, even betekenisvol als hij klonk uit de mond van de Engel die zijn komst aankondigde 'Je moet hem Jezus noemen: Hij zal groot zijn en zoon van de Allerhoogste genoemd worden. God de Heer zal hem de troon van zijn vader David schenken; hij zal in eeuwigheid koning zijn over het huis van Jakob en aan zijn koningschap zal nooit een einde komen'. Zo hebben zijn ouders hem steeds genoemd. Zo is hij in de christelijke kerken steeds aangesproken. Als een persoon je lief wordt, wordt de naam je lief. Je naam dat ben je zelf.

Wie was de ‘man Jezus’? Een man is het best te verstaan in een vergelijken-de samenhang met een vrouw. Zo ergens, dan kan dáár Jezus de oer-man blijken te zijn - in de hele volheid Gods. We mogen ons best eens afvragen, of Jezus die zoveel met vrouwen en meisjes te maken had (en hoe charmant blijken zij dan te zijn) niet gereageerd zal hebben als iedere man. Zou hij nooit eens hebben omgekeken als een Joods meisje hem heupwiegend passeerde met een waterkruik op het hoofd?

Vanuit een nieuwe bijbellezing beleven we de herleving van de man Jezus als een verademing. Jezus, zoals hij door vrouwenogen werd en wordt gezien, zoals hij door een Samaritaanse vrouw werd ervaren. Wanneer we in de ontmoeting van Jezus met de Samaritaanse speuren naar menselijke gevoelens, met name bij Jezus, is dat geen psychologiseren. Integendeel: nadat er ten aanzien van Jezus - eigenlijk vanaf de eerste evangelische getuigenissen - een proces van verspiritualisering heeft plaatsgehad, zodat er van zijn menselijkheid weinig is overgebleven, is dit een poging tot een realistische benadering. Dit is ook geen willekeurig allegoriseren vanuit gezochte zinnebeeldige betekenissen, die in de tekst of de kontekst besloten zouden liggen. Het is het lezen van de ‘integrale’ tekst: het verhaal in zijn eigenlijke dimensies - in betrekking tot de natuurlijke bestaanswerkelijkheid.

Over dit ontmoetingsverhaal lijkt een waas van ernst gelegd te zijn. Er gaat veel menselijks schuil. Vlak onder de oppervlakte van het verhaal is de emotie en het enthousiasme, de geanimeerdheid en de intimiteit te voelen, die Jezus gevoeld moet hebben.

Johannes, zijn geliefde vriend, is de enige die deze ontmoeting heeft vastgelegd in het Evangelie (Joh. 4, 1-42).

We mogen veronderstellen, dat Jezus aan hem zowel de verrassende diepte van deze ontmoeting als het mystiek-erotische, dat hij met deze vrouw onderging, heeft durven toevertrouwen.

Johannes wist wat er met Jezus aan de hand was, op dat moment al, maar later nog duidelijker.

Toen Jezus hem dat vertelde, was het alsof zijn stem sprak vanuit een andere wereld. Jezus zélf was veranderd.

Daarom klinkt de naam Jezus aan het einde van het verhaal anders dan aan het begin.

De zevende man

Even weer was er een kleine sensatie in de stad Sichar. Het langharige meisje van de achterstraat had weer een nieuwe vriend. Dat was voor de zesde keer. Vijf keer eerder had zij een relatie met mannen gehad. Zij is een allemansmeisje, werd gezegd. Zij heeft aan één man niet genoeg! Maar niemand wist precies wat er in haar omging.

Had zij de gevaarlijke droom dat één man alles moest zijn? Of was haar liefde voor één man te groot? Er werd veelbetekenend naar haar gekeken, maar uitgestoten of gemeden werd zij niet. Heimelijk vonden de mensen haar wel een bijzonderheid. De mannen vooral; bij hen voelde zij zich dan ook het meest op haar gemak. Tegenover vrouwen was zij op haar hoede, zij kende de lachende soms bijtende spot van een groepje wachtende vrouwen aan de put. Zij zocht het gevaar niet op en ging daarom met haar waterkruik naar de put buiten de gebruikelijke puttijden.

Op zijn trektocht naar het Noorden is Jezus aangekomen in het land van de Samaritanen. Terwijl zijn volgelingen naar de stad zijn om levensmiddelen te kopen, zit Jezus vermoeid op de rand van de put die door Jacob was gegraven. Een Samaritaanse komt naderbij om water te putten, alleen, op het heetst van de dag. Jezus ziet in haar ogen een mengeling van wantrouwen en nieuwsgierigheid: een man die bij een put komt zitten, waar vrouwen komen putten, is op vrouwen uit. Haar rechte houding duidt op haar zelfstandig en vrijmoedig karakter.

Jezus spreekt haar aan en zegt 'geef me te drinken'. Dat klinkt een beetje gebiedend en vragend tegelijk. Aan zijn taal en kleding te merken moet deze vreemdeling een Jood zijn.

De vrouw heeft onmiddellijk haar antwoord, het antwoord van haar volk bij de hand. Bijna vijandig zegt ze 'hoe kun je mij, een halve heidin, zoiets vragen als vrome Jood'?

Nou, moet Jezus gedacht hebben, dat gaat meteen de verkeerde kant op! Hij kijkt haar rustig en vriendelijk aan. Zo fel en rechtstreeks zijn de Joodse meisjes meestal niet tegen hem. Maar Jezus wil geen geruzie met woorden, hij wil met haar gewoon contact.

Niet die eeuwige discussie waarbij niemand gelijk of ongelijk heeft. Hij had kunnen antwoorden 'ik vind dat jij mijn gelijke bent; mensen zijn toch elkaars gelijken'. Maar dan was waarschijnlijk het hele discriminatie-vraagstuk aan de orde gekomen. Jezus wil een andere kant op.

Niet vermoedend en niet bedoelend, dat hij het daarmee alleen maar erger zou maken, zegt hij 'als je enig begrip had van de gave van God en wist wie

het is die je zegt: geef me te drinken - dan zou je het aan hem hebben gevraagd en hij zou je levend water hebben gegeven'!

De vrouw kijkt Jezus van top tot teen aan, zij zet haar waterkruik op de grond en slaat haar armen over elkaar. Zoveel informatie ineens hoeft voor haar nu ook niet! Weet hebben van de gave van God... wat moet zij zich daarbij voorstellen? Zij stapt daar gewoon over heen, geïrriteerd als zij is door de superioriteit, die spreekt uit de rest van Jezus' woorden.

Dit verdraagt zij niet! Maar tegelijk is zij op haar hoede.

Zij voelt aan, dat hij een soort rabbi moet zijn, want welke gewone man begint nu meteen over God te praten alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. Zij blijft beleefd als zij haar antwoord geeft en noemt Jezus meteen maar 'rabbi'. Maar in haar stem klinkt ergernis en spotternij.

Hij zou háár te drinken geven! Alsof zij daar om zou vragen? 'Je hebt niet eens een emmer' zegt ze spottend - en een beetje sarrend voegt ze er aan toe 'en de put is diep'.

Hier moet Jezus hebben gelachen.

Dan gaat zij nog even door 'waar haal je dan dat levende water vandaan, als je niet putten kunt' - haal je dat ergens anders? Van de term 'levend water' is zij niet onder de indruk: dat is bronwater, welwater zoals in deze put.

Zij haalt Jezus uit hogere sferen terug. Dat zal hij heel geestig gevonden hebben. Hij zal ook begrepen hebben, dat hij te maken had met een vrije, onafhankelijke vrouw - een vrouw die terugslaat als je haar niet hoog genoeg aanslaat. Tegelijk zal hij haar levensgeschiedenis voor ogen hebben gehad - zoals zij was als jong meisje, te vroeg toegewezen aan een oudere man zoals zo vaak gebeurde. In haar gestalte is te zien, dat zij zich omhoog gevochten heeft uit onderhorigheid. Maar tegelijk breekt door die kracht een onbedwingbare vrolijkheid en speelsheid naar buiten. Nu beantwoordt zij Jezus' uitspraak niet eens meer, maar gaat zelf in de aanval, uitdagend, ontwapenend 'ben jij soms groter dan onze vader Jacob, die ons de put gaf en er met zijn zonen en zijn vee uit dronk'?

En zo lacht zij hem uit...

Hier kan deze geleerde Jood geen antwoord op hebben! Met wat triomf in haar ogen kijkt zij Jezus aan. En Jezus ziet haar open aan, lacht wat verlegen omdat hij ineens ziet hoe mooi zij is. Haar ogen zijn als vissen en de spot staat rond haar mond. Een lachebek en een flapuit moet zij geweest zijn. De pijn had haar gezicht licht getekend, maar nu leek het of zij herleefde. Even rusten hun ogen in elkaar.

Jezus geeft geen rechtstreeks antwoord op de autoriteitsvraag die zij stelt 'ben jij soms meer, kun jij meer dan onze grote aartsvader, want die moest

een put graven om water aan te kunnen'. Hij ontsnapt haar in de richting waarin hij haar zoekt... en begint opnieuw over het levend water.

Jezus zegt 'van gewoon water krijg je weer dorst, maar wie van het water drinkt dat ik te geven heb, krijgt van z'n leven geen dorst meer; het is zelfs zo, dat het water dat ik aan iemand geef in hem een waterbron wordt; het water dat daaruit omhoog borrelt, geeft ééuwig leven'.

Jezus zegt hier meer dan onmiddellijk te bevatten is. Hier kan deze vrouw eigenlijk niet mee verder. Hij zegt zoveel tegelijk: door dat water word je verzadigd - dat water wordt zelf bron - je wordt er onsterfelijk van. Jezus geeft zelfs aan, dat je dan de bron in jezelf hebt, de levensbron waaruit je leeft: dat je zélf bron wordt, voor jezelf en voor anderen.

Dan gebeurt er iets heel merkwaardigs. Zij zegt niet 'ik begrijp er niets van wat je allemaal vertelt'. Ook niet 'ik hoef dat water van jou niet'. Zij slaat ineens een brug tussen de geestelijke betekenis, die Jezus aan water geeft en de praktische betekenis die zij eraan hecht: ze zegt 'Rabbi, geef mij van dát water, dan krijg ik tenminste geen dorst meer en hoef ik hier niet meer te komen om te putten'. Eigenlijk zegt ze: het geestelijke wil ik best, als ik daar tenminste maar iets aan heb... als het 't leven van alledag maar dient... als ik er maar gelukkiger van word.

Jezus zegt dan niet 'maar zo bedoel ik het niet', nee: 'zo bedoel ik het precies' zegt hij. Nu zegt hij niet opnieuw 'als je enig begrip had van de gave van God', omdat hij uit haar woorden verstaat, dat zij aanvoelt wat hij bedoelt en daar ook voor openstaat.

Het is geen echt vragen wat zij doet. Ze zegt het wat verholten lachend, bijna nuchter - er is een ondertoon van ongeloof. Zij is niet zo naïef om te geloven dat mensen wonderen kunnen doen - ook deze rabbi niet, ofschoon...

Er trekken snelle fascinerende beelden aan haar geest voorbij, een kosmische verbeelding van onsterfelijk water, water dat zij niet kent. Maar in diezelfde ondeelbare seconde bedenkt ze heel praktisch, dat het dan misschien met dat dagelijks water putten is gedaan. Wat een weelde! Deze put bevatte altijd water, maar hij was wel ontzaglijk diep: tweeëndertig meter - en bij de hoogste stand stond het water toch nog altijd tien meter beneden de rand. Een zwaar karwei iedere keer, juist voor háár helemaal niets, want zij had het huishoudelijk werk niet uitgevonden.

Zij had het druk genoeg met haar erotische avonturen - mannen, seks, haar eigen lichaam en het lichaam van een ander. En daarin de vertederende en wellustige ervaringen van een allesgevende relatie, om dan weg te dromen, weg te drijven in werelden van zelfverlies en zelfbezit. Liefde was haar cul-

tus - waar cultus liefde werd was zij te vinden. Haar mystiek was concreet. Zij geloofde met haar lijf en wat opkwam in haar hart kwam haar uit handen. Als zij zich zinnelijk voelde, dacht zij aan God - als zij aan God dacht, voelde zij zich zinnelijk. Dit was haar eigenlijke religie.

Haar vraag aan Jezus 'geef mij van dát water' is eigenlijk even onduidelijk en meerduidelig als zijn aanbod.

Er klinkt weifeling in haar stem, er is een heel natuurlijke verwarring: Jezus haalt symbolische en werkelijke betekenis door elkaar - zij doet het ook.

Maar zo weet je niet gauw wat je aan elkaar hebt.

Haar spot is milder geworden. Eigenlijk vindt zij deze ontmoeting steeds interessanter worden. De rust en de suggestieve ruimtelijkheid van waaruit deze man spreekt, het feit dat hij het de moeite waard vindt om zulke moeilijke dingen met haar te bespreken, brengt haar dichterbij hem.

Wil hij serieus met haar doorpraten? Maar waarom legt hij haar dan niet uit, wat hij met dat mysterieuze water bedoelt? En waar blijft hij nu met dat leven-de water, dat hij zou willen geven? Zij staat met lege handen - en Jezus ook.

Jezus laat dan dit onderwerp los.

Hij wil echter door de scherts en luim heen -hoe leuk hij dat op zichzelf ook vindt- eigenlijk heel diepe dingen aan haar toevertrouwen: zijn diepste geheim.

Zij kijkt Jezus onderzoekend aan en wacht af.

Jezus voelt zich wat onhandig; hij zit voorovergebogen en kijkt naar de grond.

Haar mooie bruine voeten schrijven in het zand. Er moet nu wel iets gebeuren, vindt zij.

Zou zij dan toch maar de emmer in de diepte laten en deze man op zijn vraag bedienen? Zij aarzelt.

Dan kijkt Jezus naar haar op en zegt nu op een wat ernstiger toon 'heb je zin om je man te halen en dan samen terug te komen'?

Zij schrikt. Even is zij uit het veld geslagen maar snel herstelt zij zich. Dat dit kontakt ergens op uit moest lopen, was zij eigenlijk al gaan begrijpen. Maar dat het gesprek in die richting persoonlijk gaat worden, vindt zij toch wel erg bedreigend. In een fractie van een seconde vindt zij een prachtig ontwijkend antwoord.

'Ik heb geen man' zegt ze.

Zij had kunnen verwachten, dat Jezus toen had gezegd 'o' of 'pardon'. Er was geen enkele reden om aan te nemen, dat deze vreemdeling haar persoonlijke levens-omstandigheden zou kennen - maar met een rabbi weet je het nooit.

Had hij geantwoord 'dat heb je wél', dan had zij stug vol kunnen houden,

dat dat niet waar was. Even zal zij zich de meerdere gevoeld hebben in deze snelle dialoog en triomfeerde zij inwendig. Zij was trouwens helemaal niet van plan de man, waar zij nu een verhouding mee had, erbij te halen! Mensen zagen haar nooit samen in het openbaar - daar pas je wel voor op als je uit de maat loopt.

Wat Jezus vervolgens zegt, brengt haar echter in de war. Er klopt ineens niets meer. Hij zegt 'je hebt groot gelijk als je zegt dat je geen man hebt want dat heb je ook niet' - maar waarom vraagt hij dan eerst naar haar mán? Zij had boos kunnen worden om zo'n strikvraag, maar daar kreeg ze de tijd niet voor, omdat Jezus meteen doorgaat 'je hebt al vijf mannen gehad en de man, waar je het nu mee hebt, is je man niet'.

Hier hadden ze grote ruzie kunnen krijgen, maar voor ruzie was het te laat. Er moet iets van ironie in de woorden van Jezus hebben doorgeklonken. Hij zegt het niet verwijtend of bestraffend - welk recht zou hij daartoe ook gehad hebben? Hij zegt het wat ingehouden lachend - het is alsof hij terugplaagt - terwijl het toch in feite volgens de geldende zedelijke en maatschappelijke normen een 'moreel drama' betrof. Ze had in weinig jaren heel wat meegemaakt!

Opmerkelijk dat Jezus geen enkele poging doet haar 'relatieproblemen' te helpen oplossen. Zo te zien was zij sterk genoeg dat zelf te hanteren. Geen vrouw die om 'hulpverlening' vraagt. Jezus geeft ook niet aan op haar 'morele problemen' in te willen gaan - zo ze die al had. Dit was het moment niet.

Als hij deze 'onthulling' op een belerende toon had gedaan, zou zij dit heel zeker hebben opgevat als een brutale aantasting van haar privacy, want in feite wás het nogal wat - het zou je maar gezegd worden! Dat zij dit van Jezus accepteert, wijst er op dat de toon en de sfeer van Jezus' opmerking licht geweest moet zijn. Zoals Jezus haar aankijkt, begrijpt zij wat hij wil zeggen 'ik weet wel wie je bent, maar ik vind je gewoon aardig'. Een boeiende vrouw als zij - wie zou ook niet?

Plotseling is er vertrouwdsheid. Zij vindt het niet génant wat Jezus zegt en denkt niet 'ook hij bemoeit zich weer'. In de loop van de jaren had zij daar al zoveel commentaar op gehad; dan sloot zij zich af - nu zette zij zich open. Jezus zegt het luchtig en zonder paniek. Hij gaat niet boven haar staan, maar blijft naast haar in deze ontmoeting. Het overrompelt haar wél! Dit was wel het laatste wat zij ter sprake had willen brengen. Maar ook nu blijft zij over-eind. Zij barst niet in tranen uit, loopt niet weg, valt niet stil door alle beelden die nu aan haar geest voorbijtrekken - ofschoon ze het best naar vindt

aan al die liefdes-affaires herinnerd te worden. Vooral die eerste relatie was een onmogelijk iets geweest. Een jong meisje, een bruisend en impulsief kind was zij geweest, eigenlijk nog helemaal niet aan een huwelijk toe. Of was het huwelijk als leefsysteem niet geschikt voor haar?

Wat de een niet had, had de ander. Zocht zij zo uitputtend naar de diepte van de liefde, de liefde in alle veelkleurigheid en schakering -de grote Gods-liefde die onder mensen is uitgestrooid en die door mensen moet worden verzameld- dat zij deze niet binnen één relatie kon vinden?

Zij is nu een rijpere jonge vrouw, zo van de leeftijd van Jezus. Liefde en seks vloeiden in haar samen als ziel en lichaam. Zij wilde geen slachtoffers maken, zij was zelf niet het slachtoffer van haar geaardheid maar leefde naar haar aard en genoot er van. Zij was niet slecht en zij was niet kwaad, ging niet gebukt onder haar eigen stijl van leven en de liefde gaf haar iets levendigs en oprechts. Misschien was de zesde man, waar zij het nu mee had, ook niet het einde. Zou zij nog ooit de zevende man ontmoeten, die al haar dro~men en verlangens zou vervullen?

Maar wat zij nu beleefde, was zalig! En in zichzelf moest ze fijntjes lachen, toen zij bedacht, dat dit inderdaad niet haar man was... want het was haar vriend.

Hoe verrast zij ook is (en zullen we haar, nu we haar zo stilaan hebben leren kennen en waarderen, maar niet onderhand Sichara noemen, naar haar plaats van herkomst), zij is toch door die totaal onverwachte openbaarmaking van Jezus niet echt uit het veld geslagen.

Hij mag het weten en hardop zeggen. Dát hij het weet, vindt zij wonderbaarlijk. Dat hij het weet, vindt zij een bevrijding.

Zij moet geweldig van deze puur geestige, ontsluitende zet van Jezus hebben opgezien - kostelijke humor als een milde verzachting van de pijn.

‘Rabbi’ roept ze uit ‘hoe weet je dat’!

En terwijl zij Jezus aanstoot, zegt ze ‘je bent een proféet’!

Zonder nog terug te komen op de grote wapenfeiten van haar liefdeleven, schakelt zij onmiddellijk over op een onderwerp, dat iedere profeet moet interesseren. Zij neemt haar kans waar, om het nu eens rechtstreeks van een Joodse rabbi te horen. Of leidt ze op een handige manier de aandacht van zich af?

‘Onze vaders’ zegt zij ‘aanbaden op die berg daar - en jullie, Joden, zeggen dat in Jerusalem de plaats is waar men aanbidden moet’. Meteen begint Sichara over het hete hangijzer tussen Joden en Samaritanen: de tempelcultus of de bergcultus. Zij wil daar nu wel eens een goed antwoord op hebben.

Ze zegt niet ‘nu zal ik dan eerst maar eens mijn vriend gaan halen’. En ook Jezus komt daar niet meer op terug. Hij laat het gesprek lopen zoals het loopt. Hij komt hier met Sichara op een terrein, dat hem dagelijks hevig bezig houdt: de ware liefde voor zijn Vader.

Hij ziet haar geloofs-intuïtie. Zij -bij wie het affectieve en religieuze zo spontaan door elkaar loopt- kan dingen begrijpen die geleerde schriftkenners niet kunnen bevatten. Jezus gaat helemaal met haar mee en vertrouwt haar zijn diepste religieuze visie toe ‘geloof mij, vrouw’, zegt hij.

Tot drie keer toe heeft Sichara Jezus al ‘rabbi’ genoemd. Nu noemt Jezus haar ook bij name ‘vrouw’, haar wezensnaam - ‘Mevrouw’, zegt hij, ‘er komt een uur dat we noch op die berg noch in Jerusalem de Vader zullen aanbidden’.

‘Je zegt’ vervolgt Jezus ‘dat jouw voorouders daar in de hoogte God aanba~den; dat doen jullie nu ook niet meer, wel? Weet je dat je daardoor heel dicht bij het ‘nieuwe aanbidden’ zit? Jullie Godsvoorstelling is intussen wel wat vaag geworden. Wij Joden zijn, denk ik, vanuit onze geloofs-traditie meer bekend gebleven met de God van onze voorvaderen.

Sichara antwoordt ‘jullie weten te goed ‘wie’ God is; misschien dat wij dieper aanvoelen ‘waar’ God is’.

Jezus voelt, dat Sichara -zonder zich innerlijk te verzetten- alles in zich opneemt wat hij haar zo graag wil overdragen. Hij zegt ‘er zal een uur komen, ja het is er al, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid’. Dan legt hij uit wat hij bedoelt: uit het Joodse en het Samaritaanse geloof zal een nieuwe geloofswerkelijkheid opbloeien, die beiden overstijgt. Dat zal een geloven zijn ‘in geest en waarheid’, niet meer in een tempel of op een berg maar in het leven zélf, waarin God als de Levende, de Lievende wordt bemind en gevierd. Dit is: stilstaan bij de Aanwezige, ons bewust worden van het diepe leven van God in alwat is. Het is geen ‘geestelijk’ geloven of louter ‘innerlijk’ beleven en aanbidden van God. Zelfs wie in de ‘geest’ God tegemoet treedt, komt Hem lichamelijk tegen. Het is een aanbidden van Gods aanwezigheid ‘met handen en voeten’, feitelijk en waarachtig, in de direkte omgang met de werkelijkheid van mensen en dingen. God, die Geest is, wil niet aanbeden worden ‘buiten’ het leven op een berg of in een tempel, maar in de realiteit zelf. Hij staat en bestaat immers niet ‘naast’ alwat is, want dat is zijn eigen werkelijkheid. De Vader nu zoekt mensen die Hem zo aanbidden. Dat is vooral in de liefde, want Hij is liefde.

Sichara luistert naar Jezus’ woorden als naar muziek van een nieuwe wereld. Als Jezus zegt ‘je kunt God heel erg liefhebben -en dat nog voelen ook- als je van een ander houdt’ knikt Sichara instemmend. Zo leeft zij

eigenlijk al. Zij zegt 'als ik met m'n vriend ben en wij de liefde vieren, ben ik soms ook dicht bij God'.

Jezus zegt dan 'dat is de aanbidding die ik bedoel - liefde is aanbidding'.

Sichara zet een stap dichterbij. 'Mag ik' zegt ze, als zij naast Jezus op de rand van de put gaat zitten. Dat praat makkelijker - en door de spanning die dit gesprek toch geeft, voelt zij de vermoeidheid in haar benen. Haar haren waaien voor haar gezicht. Als Jezus wijd gebaart, raakt zijn mantel haar schouder. Is dit al het uur van de ware aanbidding?

Sichara ziet in haar verbeelding al het visioen van een nieuwe tijd, waarin allen één zullen zijn in dezelfde aanbidding van de Vader.

In de profetische woorden van Jezus beluistert zij een Messiaanse belofte. Mensen van zijn eigen volk verbonden zulke gedachten niet zo onmiddellijk met de komst van de Messias. De Messias-verwachting van de Samaritanen was kennelijk geestelijker van inhoud dan de Joodse. Daarom konden de religieus dakloze, verbasterde Joden uit Samaria deze visionaire taal verstaan.

Als Sichara dan -opgenomen in het eerste schijnsel van Gods openbaring aan haar- als het ware meekijkt naar dat droombeeld van vrede, keert zij zich naar Jezus toe en zegt 'ik weet dat de Messias komt'. Haar stem klinkt opeens zacht en teder - dit is een heilig ogenblik.

'Wanneer hij komt, zal hij ons alles bekend maken', mijmert ze verder.

Jezus kijkt haar met liefde aan en legt zijn hand voorzichtig aarzelend op haar arm. Als in diepste zelfopenbaring aan een geliefde zegt Jezus dan 'dat ben ik die met jou praat'.

Sichara kijkt Jezus met grote wonderogen aan en ziet de Messias. Rondom hem, achter hem, overal ziet zij nu het grote visioen aanlichten - een vreugdetijd als nooit tevoren.

Er stijgt een grote ontroering in haar omhoog.

'Dus toch' denkt zij, 'wist ik het niet'!

Zij is het die Jezus zó het eerst mag zien zoals hij is. Wat in hem leeft, is hem aan te zien: hij is vervuld van beelden van verheerlijking van heel de schepping, de grote droom. Dit is de wereld van vreugde en allesdoordringende blijheid, waardoor hij wordt gevoed, waarvan hij leeft. Dat hij in hoop leeft, uitzien in verwachting -dat hij vooruit leeft en in de toekomst staat- geeft hem een alles-overwinnende kracht. Vrouwen rond Jezus worden dit gewaar: hij praat naar de toekomst, maakt mensen los van verleden en heden; na een zwart verleden is de toekomst wit, het goede is het einde van het kwade. Wie zo leeft, leeft van liefde en put uit de aarde vreugde - is zelf bron van vreugde geworden. Vrouwen zien eerder met het oog van het hart

dan mannen met het oog van de geest.

Nu ziet Sichara -met de haar eigen kennersblik- wat zij niet eerder had waargenomen: dat Jezus knap is... van binnenuit - ondanks zijn wat vierkante kop. Zij mag haar armen niet om hem heen slaan, haar hoofd niet tegen zijn schouder leggen. Zij staat op. Tegenover Jezus staande kijkt zij hem langdurig peinzend aan.

Juist op dat ogenblik komen de volgelingen van Jezus terug. Zij staan verbaasd, dat hij in gesprek is met een vrouw.

Geen van hen vraagt echter 'wat wil je van haar' of 'waarom praat je met haar'? Is zij zo'n schoonheid, dat deze mannen plotseling dubbelzinnig worden in hun gedachten? Of vinden zij het verdacht, dat deze vrouw zo onmiddellijk, bijna schielijk vertrekt?

Het verrast ook Jezus. Hij weet ook niet wat zij van plan is. Ze heeft haar waterkruik zomaar laten staan en zonder enige uitleg is zij ineens weg.

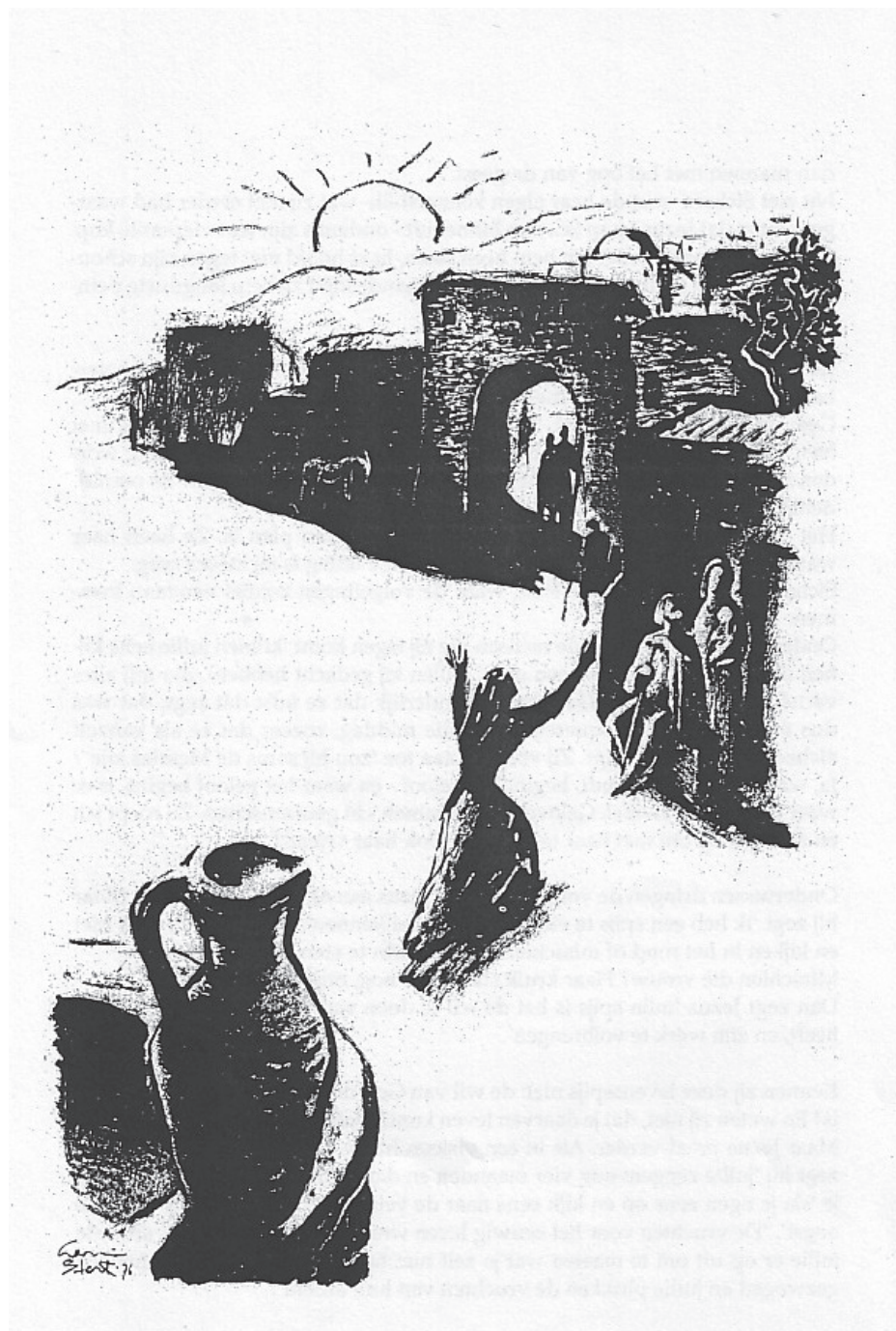
Sichara loopt vlug naar de stad, waar de volgelingen zojuist vandaan kwamen. Onderweg roept zij tegen de mensen die zij tegen komt 'komen jullie eens kijken naar een man (alweer een man, zullen zij gedacht hebben), die mij alles verteld heeft wat ik 'gedáán' heb'. Wonderlijk dat ze juist dát zegt; dat was dus toch het meest choquerende van die middag, zozeer dat ze als vanzelf zichzelf ter sprake brengt. Zij voegt er aan toe 'zou hij soms de Messias zijn'? Ja, waar het zien ophoudt, begint het geloof - en waar het geloof begint, is er weer plaats voor twijfel. Geloven doe je samen - in gemeenschap. Zij roept Jan en alleman op om met haar te geloven. Ook haar vriend?

Ondertussen dringen de volgelingen van Jezus aan om toch wat te eten. Maar hij zegt 'ik heb een spijs te eten die jullie niet kennen'. Ze begrijpen hem niet en kijken in het rond of misschien iemand hem te eten heeft gegeven.

Misschien die vrouw? Haar kruik staat daar nog, ongebruikt.

Dan zegt Jezus 'mijn spijs is het de wil te doen van Hem, die mij gezonden heeft, en zijn werk te volbrengen'.

Kennen zij deze levensspijs niet: de wil van God doen? Weten zij niet wat dat is? En weten zij niet, dat je daarvan leven kunt? Ook Johannes niet - en Petrus? Maar Jezus praat verder. Als in een visioen het 'werk van God' schouwend, zegt hij 'jullie zeggen: nog vier maanden en dan komt de oogst'. Maar ik zeg je 'sla je ogen eens op en kijk eens naar de velden; ze staan wit, rijp voor de oogst'. 'De vruchten voor het eeuwig leven worden al verzameld - ik stuurde jullie er op uit om te maaien wat je zelf niet hebt gezaaid - anderen hebben

gezwoeigd en jullie plukken de vruchten van hun arbeid’.

Jezus zegt eigenlijk dit: wij hoeven het grote werk niet eens te doen, wij hoeven het slechts te voltooiën. Anderen vóór ons hebben het land bewerkt, bemest, geploegd; zij hebben gezaaid. God heeft het laten regenen, de zon uitgedogen over de akkers. Hij is de groei en bloei! Het is aan ons het werk af te werken, de oogst veilig binnen te halen. Om dan vervolgens te beginnen met zaaien voor anderen.

Jezus zegt eigenlijk ook: het werk is al veel verder gedaan dan wij denken - de oogst is er al; zie en beschouw hoe ver alles al is gegroeid.

Hoe zouden de volgelingen van Jezus kunnen begrijpen, wat hij met deze beeldspraak bedoelde? Wat hij bedoelt, heeft hij met Sichara besproken. Dit is het vervolg en eigenlijk de conclusie van het voorgaande gesprek. Jezus ziet, dat de mensheid hunkert naar een geloof ‘in geest en waarheid’, er helemaal rijp voor is: de religie van het leven zelf.

De nieuwe Godsopenbaring en -ervaring is er al: in hem.

Deze geluksdroom kan hem extatisch gelukkig maken.

Zij zien de opwinding in Jezus’ gezicht, zijn verlichte ogen - een vuur dat uit een heel diepe vuurhaard oplaait. Er is iets met hem gebeurd.

Petrus als getrouwde man vertrouwd met gevoelens van verliefdheid en liefde kijkt Jezus onderzoekend aan. Hij herkent het maar toch weet hij het niet.

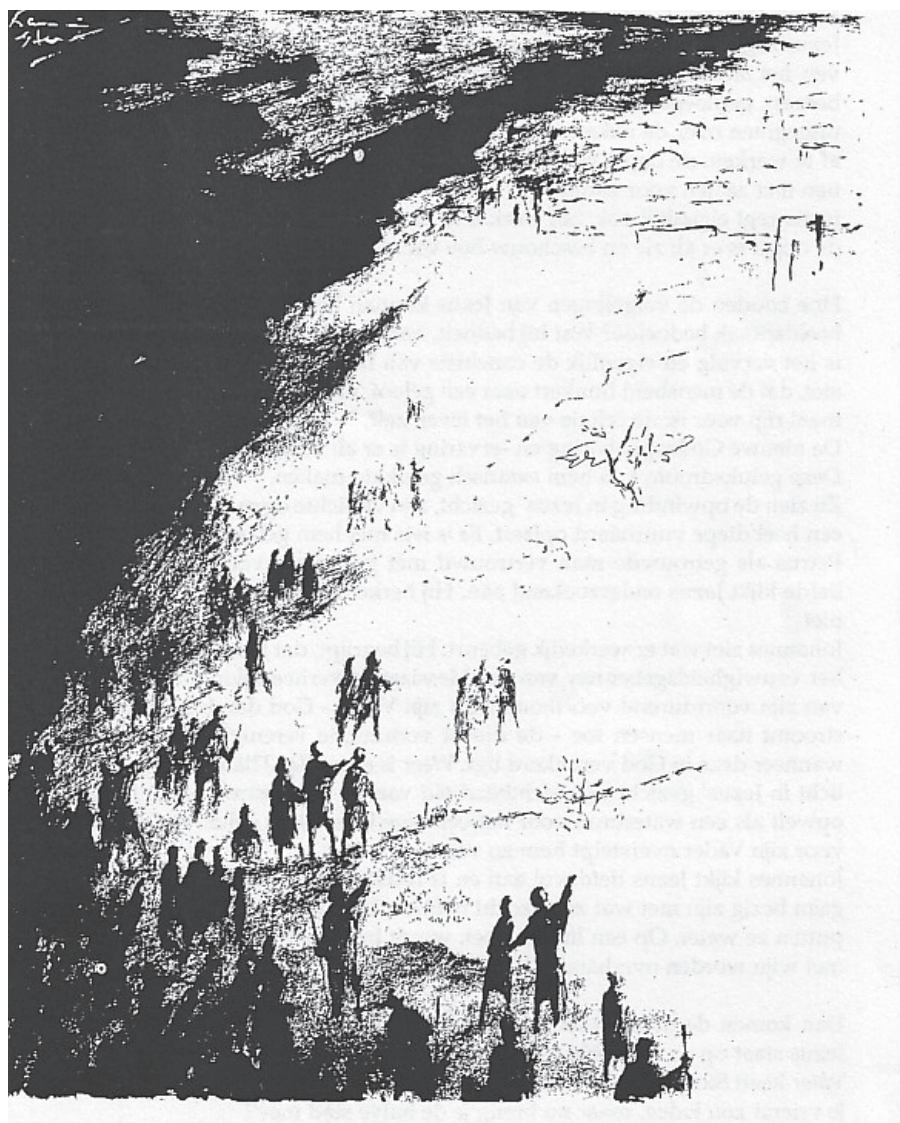
Johannes ziet wat er werkelijk gebeurt. Hij begrijpt, dat Jezus iets beleeft van het eeuwigheidsgebeuren van de Messiaanse verheerlijking: de ervaring van zijn voortdurend voortkomen uit zijn Vader - God die door hem heen-stroomt naar mensen toe - de diepst verinnigde vereniging met mensen wanneer deze in God verankerd ligt. Weer is er nu dat Thaborbergkristallen licht in Jezus’ gezicht - de zichtbaarheid van de geluksstroom, die in Jezus opwelt als een waterbron voor het eeuwige leven. Het geluk van de liefde voor zijn Vader overstelpt hem zo vaak.

Johannes kijkt Jezus liefdevol aan en is naast hem gaan zitten. De anderen gaan bezig zijn met wat ze gekocht hebben. Met de waterkruik van Sichara putten ze water. Op een linnen doek wordt brood en vis gelegd. De bekers met wijn worden overhandigd. Er hangt een grote stilte tussen hen.

Dan komen de mensen toestromen, die Sichara bij elkaar geroepen heeft.

Jezus staat op en vol verbazing ziet hij een hele menigte op hem toekomen.

Weer heeft Sichara hem verrast. Jezus lacht naar haar en zegt ‘ik dacht dat je je vriend zou halen, maar nu breng je de halve stad mee’!

De mensen uit Sichar drommen om hem heen. Zij proberen te zien of deze man de Messias is. Jezus ziet wat zij denken.

Joden passeerden de steden van Samaria voor zakelijk verkeer, maar een Joodse rabbi zag je er nooit; zij meden elkaar. Nu staan zij met elkaar oog in oog. Jezus groet hen vriendelijk en gaat met hen in gesprek.

Vrijwel onmiddellijk komt de moeilijke verhouding tussen Joden en Samaritanen aan de orde: hun godsdienstige verschillen, het geloof van alledag. Hier is geen leraar aan het woord, geen echte Joodse rabbi maar een man waar je mee praten kunt, die naar je luistert. Hij zegt heel bevrijdende dingen en ieder voelt, dat voor hem verschillen in geloven er niet toe doen. De volgelingen van Jezus mengen zich heel vanzelf onder de mensen. Er wordt kennis gemaakt en binnen een uur is er nog maar één groep mensen over, waarin Jezus niet eens meer opvalt.

Ook Sichara heeft haar kontakten gelegd met een paar volgelingen van Jezus. Heimelijk glorieert zij. Dit is wel de mooiste dag van haar leven. Zij hoort nu ook dat hij Jezus heet.

Dan vragen de mensen uit Sichar of Jezus met hen mee wil gaan en bij hen wil blijven.

Twee dagen blijft hij bij hen. Twee dagen waarin vertrouwen groeit en Jezus volledig geloofwaardig wordt. Haar stadgenoten zeggen tegen Sichara 'niet langer geloven wij om wat jij gezegd hebt, maar wij hebben hem zélf gehoord; nu weten we dat hij de redder van de wereld is'. Maar ook háár geloven zij - zij is geloofwaardig gebleven ondanks haar eigen vrije manier van leven. Er is ruimte voor verschil in denken en doen in deze niet-dogmatische niet-wettische samenleving. Daarom is er ook ruimte voor Jezus. Door wat Jezus vertelt komen steeds meer mensen tot het geloof - het geloof in de Messiaanse vrede.

De volgelingen worden door de bewoners van de stad uitgenodigd en in huis opgenomen.

Met wie anders zou Jezus meegaan dan met Sichara?

Hij overnacht bij haar. In de late uren vervaagt het beeld van de rabbi, de Messias. Hij is een man.

'Hoe heet je eigenlijk' vraagt Jezus, 'en hoe heet je vriend'? Sichara vertelt Jezus alles.

Dan zegt ze: 'Jij bent niet getrouwd, hè'?

Jezus zegt -en zijn stem klinkt ineens wat vlak-: 'ik ben met iedereen getrouwd'.

‘Je hebt alle tijd nodig voor je roeping’?

Sichara vindt dat Jezus er helemaal niet als een woestijn-prediker uitziet. Hij gaat goed gekleed en zijn haar zit goed. En zij had die middag meteen al gezien, dat hij verzorgde voeten had en mooie handen. Deze handen zouden kunnen strelen, bedacht zij, en dit lichaam zou kunnen stralen. Dan zegt ze zonder enige schroom ‘heb je nooit eens zin in een vrouw, kun jij zo gemakkelijk zonder’?

Jezus zegt ‘ik zou met een vrouw mijn leven willen delen, als ik haar leven zou kunnen delen ~ maar mijn tijd is te kort’.

Sichara hoort iets van verdriet in de stem van Jezus. Dan wordt het beste en mooiste in haar aangesproken. Hierin zou zij hém verder willen helpen. Als je niet getrouwd bent, hoef je vrouwen toch niet uit de weg te gaan. En er is toch zoveel méér dan trouwen alléén! Voorzichtig gaat zij verder: ‘hoe komt het’ zegt ze ‘dat er geen vrouwen in jullie gezelschap zijn’?

Jezus verontschuldigt zich ‘toch zijn er ook vrouwen bij onze groep, Salome, Johanna, Maria - en meestal gaan zij ook mee’.

Nu is Jezus zo zelfverzekerd niet meer als ‘s middags aan de put. Is zijn Vader ook voor hem niet altijd thuis?

Plotseling is het leven zo ‘gewoon’. Er is nu niets anders dan deze vrouw, een nieuwe vriendin die Sichara heet - de stilte om het huis en het schaarse licht van de olielamp.

Terwijl Sichara uit haar keukentje een karaf met wijn haalt, kijkt ze even naar Jezus om. Is hij de zevende man - een man die niet met haar gaat slapen, maar haar dieper bij zichzelf brengt?

‘Hier Jezus’ zegt ze op vrolijke toon als ze hem de beker aanreikt ‘ik geef je nu te drinken... want dat was er nog bij ingeschoten’!

Nagesprek

In het jaar dat volgde was Sichara op een dag in het gezelschap van Jezus, samen met andere vrouwen en mannen. Terwijl zij naast hem liep, zei zij: 'Jezus, wat bedoelde je nu precies met dat levende water, toen we elkaar voor het eerst ontmoetten bij de put'? 'Het geloof' zei Jezus. 'Dus inzicht' antwoordde Sichara. 'Nee' zei hij 'ik bedoel de innerlijke overgave aan God'. 'Ik denk' zei zij 'dat je dan ook de uiterlijke overgave aan God bedoelt'. 'Ja' zei Jezus 'dat ook'. 'Begrijp ik het dan goed' zei Sichara 'dat je eigenlijk 'liefde' bedoelt'? 'Je raadt het' zei Jezus. 'Dan zit ik boordevol levend water' besloot zij 'want ik ben vol van liefde'. 'Daarom hoefde jij van mij' lachte Jezus 'geen levend water meer te ontvangen'. 'Was dat water wat jij aan mij vroeg' zei Sichara plagend 'misschien ook het levende water van de liefde'? 'Ja' zei Jezus, 'want ik begreep dat ik aan jou kon groeien'. En zo wandelden zij verder...

Goedheid

Er zou een encycliek kunnen verschijnen met de titel

“Bonitatis splendor” - schittering van goedheid.

Daarin zou beschreven kunnen worden: de goddelijke oorsprong van de mens - het goddelijke in de mens - Gods aanwezigheid in de mens. Dat mensen kinderen van God zijn, zoon en dochter vanwege goddelijke afstamming, maar meer nog: dat God in mensen zijn eigen leven leeft en in mensen aan het licht treedt. Om dan -vanuit een puur positieve mensopvatting- mens en mensheid te stimuleren zichzelf te zijn, zich vanuit eigen rijkdom te ontplooien en verheugd te zijn om de eigen goedheid.

Schittering van goedheid. Goedheid, niet in de zin van deugd of zedelijk gedrag, maar als grondwerkelijkheid in de mens.

God heeft zichzelf gezaaid in de mens; dat kun je nog heel goed zien in een klein kind. Daarom is de mens geneigd ten goede, één groot verlangen naar licht liefde geluk.

Daaromheen liggen schaduwen, treden er groeistoornissen op, zijn er weerstrevende krachten - aardse conditioneringen, waarmee je als mens de strijd moet aanbinden om des te krachtiger te worden in het goede, worsteling om te kunnen groeien in liefde, geboortepijn om uit plooiën te komen.

Die goedheid, die is en wordt, is God in de mens.

Wat de mens kan zijn, is duidelijk geworden in Jezus Christus.

In het christelijk geloof is één mens uitgetild boven alle anderen, Jezus. Hij wordt genoemd “de enig-geboren Zoon van God”. Op grond van deze benaming werd de mens Jezus gesublimeerd - en werden alle andere mensen gedegradeerd.

Jezus was geen “gewone” mens meer maar werd God zelf - terwijl alle andere mensen samen de onverloste mensheid vormden, ten kwade geneigd, erfschuldig.

Jezus werd vergoddelijkt - alle anderen ontgoddelijkt.

Ten aanzien van deze door de eeuwen gegroeide geloofsverbeelding groeien we geleidelijk naar nieuwe bevrijdende inzichten. Deze hebben alles te maken met een volledige erkenning van de mens. De godmenselijke werkelijkheid van de mens.

Merkwaardig, dat die vergoddelijking verbonden werd met allerlei niet-menselijke -en in zekere zin on-menselijke- eigenheden als onstoffelijkheid, onzinnelijkheid, ongeslachtelijkheid, onsportiviteit; ontkenningen dus van het vol-menselijke.

Jezus, een mens die wel huilen maar niet lachen kan. Beeld van ingetogen ernst, toonbeeld van religiositeit, dat tot in onze dagen van kracht is.

Door de menselijkheid van Jezus te herwaarderen, wordt hij onze broer, een van ons.

Men zou nuchter kunnen vaststellen, dat Jezus natuurlijk een gewone mens is geweest, evenals wij dat zijn - wel iemand met een buitengewoon grote god-gevoeligheid, maar vanzelfsprekend geen God want niemand is aan God gelijk - niemand is God dan God alleen.

Maar is dat dan het einde van het verhaal van de Zoon van God?

Dit is eigenlijk het begin van het verhaal als we tenminste bereid zijn die wonderlijke goedheid van de mens in onze heroverweging te betrekken.

Daarbij is het nodig als één groot geloofsgegeven vast te stellen: dat wij allen, iedere mens -evenals hij- zoon of dochter van God zijn; dat wij zelf in principe, van oorsprong kind van God zijnde, uit kunnen groeien tot de volheid van het goddelijk leven in ons.

Jezus is waarlijk de Zoon van God - jij en ik zijn waarlijk de Zoon en Dochter van God.

Door de goddelijkheid van Jezus te ontkennen, ontkennen wij onszelf.

Door de goddelijkheid van Jezus te erkennen, erkennen wij onszelf.

Wij zijn van dezelfde stam, rechtstreeks familie van elkaar, gezinsleden van hetzelfde huishouden van God.

Jezus mag dan de beste van het gezin zijn, in wie God zich het meest kon openbaren “lieveling van God en mensen” - in ieder van ons leeft dezelfde werkelijkheid.

We kunnen voluit blijven bidden: door hem en met hem en in hem zij U God alle eer en glorie - zó als we dat over elkaar kunnen uitspreken.

En als we een gebed besluiten met “door Christus onze Heer”, betekent dat niet meer en niet minder dan wat we als geliefden tegen elkaar zeggen: door “jou” kan ik wat ik alleen niet kan, door “jou” ben ik wat ik ben, door “jou” geloof ik in het goede en heb ik lief.

Zó als God mens werd in Jezus Christus, moge de menswording van God zich voortzetten in ons - tot het volmaakte kindschap naar Zijn beeld en gelijkenis.